

УДК 811.161.2'27:327.8(470+571:477):007-049.5/65

МОВНІ ПОТЕНЦІАЛИ ЯК ЦИВІЛІЗАЦІЙНА ОСНОВА КОМУНІКАЦІЙНО-КОНТЕНТНОГО СПРОТИВУ АГРЕСОРУ

Григорій ЛЮБОВЕЦЬ

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науково-дослідний центр Військового інституту,
вул. Ломоносова, 81, Київ, 03189, Україна
btv0662@i.ua*

Валерій КОРОЛЬ

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науково-дослідний центр Військового інституту,
вул. Ломоносова, 81, Київ, 03189, Україна
valkor2005@ukr.net*

Питання мови за роки незалежності не лише не втратило своєї гостроти, а й набуло нового звучання в умовах глобального протистояння гібридно-месіанському агресору. Сьогодні вже очевидним є факт переведення мовного фактора з власне наукової та освітянської площини на рівень національної безпеки. Втративши сподівання на фізичну, тобто мілітарну, перемогу над Україною, путінський режим все більше зосереджує увагу на мовних аспектах впливу на свідомість пересічних громадян. При цьому відбувається трансформаційне переведення агресором дієвості такого впливу зі стану радикального несприйняття будь-яких кроків нашої держави щодо зміцнення української мови до креативно-витончених форм запламування цього процесу через спеціальні диверсії та динамічні потокові кампанії приниження мови засобами комунікаційно-контентного враження.

Такий підхід до композиційної зміни форм і методів боротьби за панування на українських теренах ще раз засвідчує віковичний антагонізм між ментальними вимірами державності України та Росії. На думку Л. Масенко (2016, с. 6) “розкол України на мовному ґрунті – це не тільки опозиція двох мов, це протистояння ідентичностей та цивілізаційних орієнтацій населення”.

В основу позиції потрапляє російський державний месіанізм, який за І. Дзюбою (2011, с. 182), має широку “емоційну клавіатуру” і є імперським, класовим, релігійним, расовим, ідеалістично-вселенським і вселюдськи-рятівничим за своєю природою.

Державний месіанізм застосовує мовну концептосферу для просування власних імперських інтересів. У монографії “Світова гібридна війна: український фронт” (Горбулін та ін., 2017, с. 262) науковці Національного інституту стратегічних досліджень особливу увагу приділяють інформаційним аспектам протистояння: “Інформаційний складник гібридної війни став наскрізним для всієї російської агресії в її активній фазі”.

Автори цієї статті, досліджуючи різноманітні вияви агресії путінського режиму в інформаційному просторі України, де ворог уміло застосовує особливості російської мови (зокрема лінгво-семантичні, синергетичні тощо), дійшли висновку щодо необхідності чіткого термінологічного визначення цих агресій (Любовець та Король, 2018, с. 380–403). Тому мета дослідження – показати можливості комунікаційно-контентного

потенціалу української мови у протистоянні з глобальним гібридним агресором, тобто путінським режимом нинішньої Російської Федерації. Для цього потрібно: 1) розкрити мовний аспект ідеології, ідентичностей та цінностей; 2) обґрунтувати зв'язок мови та національної безпеки; 3) пояснити міждержавні комунікації та пов'язані з ними гібридні загрози; 4) розкрити роль мовних потенціалів у протистоянні агресору.

У процесі підготовки статті автори застосовували теоретичні методи дослідження, зокрема узагальнення і класифікацію, та емпіричні, серед яких спостереження і опис, а також авторський метод контекстного аналізу інформаційних резонансів (Любовець та Король, 2018, с. 245-254).

Ідеологія, ідентичність, цінності: мовний аспект

Коли виникає потреба в узагальненні публічного дискурсу з позиції національної ідентичності, домінуючої ідеології та стану культурного виміру життєвої поведінки громадян і громад, виникає питання пріоритету.

Сучасні градації ідентичності досить умовні і, безперечно, дискусійні, бо потребують відповідної ієрархізації цього багатогранного поняття. З якої позиції його слід розглядати: цінностей ойкуменічної перспективи планетян Землі чи тільки ідентичності національно-геопозиційної ізоляції в етно-патерналістській стилістиці квотних ієрархій різновидів протекціонізму, від націй і державних союзів до континентів і глобальних релігій?

Духовна ідентичність світової глобалізації як цивілізаційного тренду в цінностях гуманізму ліберальної демократії на сучасному етапі викликає зневагу і потужний спротив адептів тоталітаризму, які проводять агресивну політику через практики глобального гібридного тероризму. Події в Чечні, Молдові, Грузії, Україні, Сирії, Македонії, Чорногорії, Венесуелі тощо є фрагментарним підтвердженням цієї тези.

В цій умовно-модераційній тріаді ідеологія є терміном-фантомом минулого, бо вимагає чіткої догматизації духовно-вербальних орієнтирів як наступних життєвих навиків і парадигми життя взагалі.

Ідеологія, зазвичай, культивує соціумні інтереси, які часто в лінійних протистояннях приводять до ментально-психологічних розломів і реальних міжнародних зіткнень, де все вирішує сила і кількість. Наразі ідеологічний принцип залишається лише "підґрунтям майже всіх класифікацій партій у сучасній Україні...", а сама ідеологія використовується як "потреба теоретично висвітлювати її ідеологічні засади та порівнювати їх з іншими" (Недюха та Михайлич, 2006, с. 45-53).

До того ж, варто пильно придивитися до цивілізаційного тренду цінностей: так, наразі він ослабкий як об'єднавча платформа людства, але рано чи пізно міжнародна спільнота має усвідомити, що є лише перспективи спільного і мирного співіснування, де головним призом є порятунок людства від катастрофи і, власне, сама катастрофа, до якої може призвести неоварварство, яке продукує глобальний гібридний тероризм. Недарма професор Оксфордського університету Іан Гольдін і співзасновник Igarape Institute і SecDev Group Роберт Магга закликають невідкладно зайнятися глобалізацією, відмовившись від умовного ідеологічного поділу на лівих і правихта ідейного вододілу на соціалізм і капіталізм. Вони заявляють, що вже 2019 року політика спиратиметься "на цінності, і саме тому традиційні політичні партії поступаються тим партіям, які апелюють до національних почуттів і ностальгічних фантазій" (Гольдін та Магга, 2019).

У наведеній тріаді доречно, на наш погляд, оперувати терміном цінності. Адже саме цінності в наявних динаміках публічності глобального світу набули окремого цивілізаційного масштабу і перспективи в порівнянні із культурою. Цінності можна

класифікувати як матриці культурного єднання, обміну і навіть асимілятивних композицій цивілізаційного ойкуменізму. Однак вони не є сталим надбанням держави, суспільства, громад. Як стверджує американський філософ, політичний економіст, професор Стенфордського університету Френсіс Фукуяма, однією із найдивовижніших речей демократії є те, що “цінності отримують виклик навіть у країнах зі встановленим демократичним режимом” (Назар, 2016). Нині ми якраз є свідками цих викликів у європейських країнах (наприклад Франції чи Бельгії тощо).

Намагання лідерів європейських країн, передусім, президента Франції Емманюеля Макрона, знайти точки дотику між вищими ешелонами управління і суспільством, налагодити ефективний діалог є підтвердженням зростаючої важливості такого виміру цивілізаційної перспективи як комунікаційно-контентного, в основі якого поєднання мовно-концептосферних реалій із соціолінгвістичним дискурсом державностей та їхніх соціумно-суспільних сегментів, елементів, структур чи градацій (Губар, 2018).

Мова в широкому значенні, з глибоким визнанням і фіксацією динамічних змін на рівнях реальних геопозиційних концептосфер партнерства має право на лідерство. Бо потреба в мові-вимірі, мові-криптокультурі, мовному паритеті як цивілізаційному етикеті партнерства набуває першорядного значення в динаміках будь-яких масштабів: глобалізації чи антиглобалізму, утвердження трансформацій сучасної цивілізації миру чи сил і систем неоварварства.

Щодо становлення України, то саме мовне питання “завжди перебувало в центрі українського державотворення і націєтворення. Порівняно з державним гербом, прапором, гімном, християнською релігією, що також є важливими носіями ознаками національної ідентичності, мова є вбудованим чинником: людина не може повноцінно існувати поза мовою, а мова не може бути безнаціональною” (Ажнок, 2017).

Наші надбання, злети і перспективні досягнення мають творитися і фіксуватися мовою єднання в масштабах глобальної комунікаційно-контентної безпеки мирної цивілізації. Це має відбуватися як в найменшому українському селі, так і найбільшій урбаністичній агломерації світу. І відбуватися одночасно, бо наше життя одномоментно унікальне і перспективне лише в парадигмі справжнього миру як способу співжиття націй, громад і всіх планетян Землі.

Специфікою сучасності є те, що поряд із геопозиційно-дизайнерськими унікальностями ландшафно-екологічних умов життя потужну перспективу отримують і мовно-лінгвістичні середовища як новітня цивілізаційна можливість сприйняття, розуміння, бачення себе серед інших в умовах нинішньої глобалізації.

Мова та пріоритети національної безпеки

Сучасний стан розвитку мови в парадигмі національної безпеки найвиразніше мав би бути зафіксований в Законі України “Про національну безпеку України” (Про національну безпеку України, 2018). Поряд із викладом принципових і методологічних підвалин сучасних викликів, ризиків та загроз, що структурно і геостратегічно стоять перед силами безпеки і оборони України, саме питання інституту та одночасно конституційної категорії права щодо мови мало б пронизувати цей документ – від чітких і сучасних термінологічних тлумачень до окремого розділу, як наприклад, “Стратегія розвитку державної мови (категорія, право, інституція, індустрія)”, який би органічно був поряд із розділами “Стратегія кібербезпеки України”, “Стратегія воєнної безпеки України”, “Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України”, “Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України” тощо.

Старі мовні тлумачення та вузькість категоріального апарату, використані в цьому діючому законі, на наш погляд, не повною мірою відображають сучасні реалії та

інноваційно-геостратегічні виклики, ризики та загрози, які існують безпосередньо на теренах України і підстерігатимуть її в найближчому майбутньому, особливо з врахуванням світової непевності щодо вектору розвитку, потужно-цивілізаційного (як перспективного) чи неоварварського.

На нашу думку, традиційно-минуле трактування багатьох явищ без відповідного науково-інноваційного супроводу та відповідних досліджень веде до знищення потенціалу діючого закону. Тим часом, ми є свідками і учасниками застосування в Україні новітніх глобальних терористичних практик та гібридно-месіанських агресій як геостратегічних технологій Кремля. Всі ці “новинки” державний режим-агресор апробує на нашій території, використовуючи її як активний бойовий (мілітарно-технологічний, гуманітарно-креативний, комунікаційно-контентний тощо) полігон. І ці технології сьогодні реально загрожують світовій мирній цивілізації.

Проблема, на наш погляд, полягає в тому, що намагання творців закону та законодавців жорстко його узгодити із існуючим міжнародним правом та діючим національним законодавством завело в логічно-методологічний глухий кут. Адже геостратегічні процеси і явища, що спостерігає світ на території України, не вписуються в міжнародне право і навіть в наявні фундаментальні науково-методологічні розробки.

Логіка аргументних рядів, виходячи із аналізу досвіду АТО та ООС, вимагає широкого науково-дослідного та технологічно-ресурсного розширення супроводу всіх процесів безпекового сектору України з позицій не лише національних, а й цивілізаційних потреб.

Трапляється, що в умовах управлінських цейтнотів (часу, розуміння, адекватного функціоналу тощо) законодавці і науковці беруть за основу у трактуванні існуючих практик і способів агресій ті, якими на публічному та дипломатичному рівнях оперують технологи умовного Кремля. І тоді в публічний і законодавчий простір переходять категоріально-логічні регламенти і процедури із ситуативно-розрізнених документально-публічних трактувань, які нав’язує путінський режим.

Одночасно сучасний процес геостратегічних зобов’язань щодо адаптації стандартів НАТО в безпековому секторі та українській армії зіткнувся із багатьма проблемами застарілого розуміння процесів і навіть алгоритмів, які застосовує Північноатлантичний альянс.

Сучасні динаміки та глобальні технології пришвидшили розуміння невідповідності простого накладання логістичних та процедурно-технократичних натівських шаблонів на українські реалії кейсів АТО і практики ООС. Вони призводять до широкого усвідомлення нашими стратегічними партнерами необхідності пошуку та імплементації нових категоріально-понятійних визначень, які б пояснювали сутність тих явищ процесів, з якими стикається цивілізаційний світ на території України та інших полігонах гібридно-месіанських агресій.

Якщо з технічними стандартами НАТО, які бере на озброєння українська армія, особливих проблем немає (у ЗСУ вже діють 668 стандартів Альянсу і 975 українських), то питання комунікаційного характеру залишається наразі досить проблемним (Більше 60% структур Генштабу ЗСУ перейшли на стандарти НАТО, 2018). Як зазначив на підсумковій прес-конференції за результатами візиту до України начальник Міжнародного військового штабу НАТО генерал-лейтенант Ян Брукс: “Оперативна сумісність на людському рівні – це, напевно, найскладніше завдання. Можу сказати за нашим досвідом, що досягнення цієї оперативної сумісності може тривати десятки років, тому що тут йдеться про зміну менталітету керівників” (Може тривати десятки років: генерал НАТО назвав головне завдання для ЗСУ, 2018).

Якщо брати до уваги, наприклад, ситуацію в інформаційному просторі, то нам видається доцільним зосередити увагу українських науковців та колег із країн НАТО на таких аспектах, як комунікаційно-контентна безпека, потокова динамічна публічність (особливо в межах бойових дій), унікальні явища односторонніх мультифункціональних агресій-версій. Ці форми і методи впливу, зокрема з витонченим використанням мовних можливостей, активно використовуються з боку терористичних центрів Кремля і майже паралізовані з боку України, оскільки наша держава дотримується виконання всіх міжнародно-конвенційних традицій, практик та умов ведення бойових дій мілітарного і немілітарного характеру.

Сучасні глобальні агресори вийшли далеко за межі чистого мілітаризму і перетворюють будь-які явища мирного статичного життя в різновид форматів агресії – прямі, брутальні чи креативно-мистецькі. Досить згадати концерт класичної музики в жовтні 2018 р. у Церкві Святого Мартіна міста Солсбері (Великобританія) під назвою “З Росії з любов’ю”. Планувався він майже за рік до терористичної атаки путінців на ЄС (Thompson, 2018)

Інструменти та технології мирного цивілізаційного життя, перенесені в масштаби та різні мовні концептосфери глобального світу в адекватних гіпердинамікам темпоритмів подачі і сприйняття комунікаційно-контентних потоків легко перетворюються в зброю масового враження, саме враження, а не знищення. Ці перетворення відбуваються в парадигмі геостратегічного антиглобалізму і неоварварства, які продукуються глобальним гібридним тероризмом, зокрема, путінським режимом.

Такі новітні явища необхідно пришвидшено досліджувати, щоб мати нову базу наукових знань динамічного світу глобалізованих горизонтів мирного життя. В іншому випадку, вони можуть перетворитися в глобальний океан гібридних геоопозиційних псевдосвітів без жодного натяку на мир чи перспективу цивілізації миру.

Міждержавна комунікація та гібридні загрози

Проблема міждержавних безпеково-цивілізаційних місій сучасного політесу і гуманістично-ліберальних демократій-суспільств мирної цивілізованої спільноти планетян Землі наближається до глобального розлому-виклику. Такі процеси ми зараз спостерігаємо, зокрема в Європі. Там на хвилі політичного популізму та гіперполітизованого ізоляціонізму, з одного боку, все більше проявляються лідери і навіть управлінські форми авторитаризму та неототалітаризму, а з другого – збільшується кількість різноманітних кризових ситуацій не тимчасового, а латентного характеру, причому як за масштабами, так і за трагічністю проявів, рецидивів і практик.

На нашу думку, такі цивілізаційні кризи, які, вже очевидно, набуватимуть подальшого масштабу і радикалізму, слід розглядати як геостратегічні катастрофи. Задля вирішення цих криз необхідно прийти до загальноєвропейського розуміння пошуку виходу із таких ситуацій і станів. І це не мають бути просто форми дискурсу чи наміри можливих дій. Порядок денний європейського (а відтак і світового) життя вимагає рішучого і комплексного застосування нових правових норм з невідкладною їхньою практичною реалізацією, які б унеможливили зростання і просування терористичних загроз. Це має бути жорстка відповідь демократії цифрової епохи на виклики неоварварства.

Одним із напрямів цього руху-наступу (як перспективного поступу цивілізації) можуть стати інноваційно-дизайнерські, креативно-індустріальні комунікаційні сервіси єдиних ситуаційно-геостратегічних служб та інфраструктурних рішень цивілізаційного порятунку в корпоративно-дипломатичних межах ЄС і НАТО.

Про такі вузько-континентальні за масштабами дії восени 2018 року говорили в Німеччині, як про “пілотів стабілізації”, тобто певних постачальників послуг, а точніше – ситуативних сервісів оперативного управління механізмом виходу із цивільної кризи:

*“Маас пропонує “пілотів стабілізації” для кращого реагування на кризи в Європі
Євросоюз може і повинен відігравати вагомішу роль у запобіганні кризи на
європейському просторі і його менеджменту.*

*Про це заявив міністр закордонних справ ФРН Хайко Маас, виступаючи в понеділок
у Федеральній академії політики безпеки, повідомляє кореспондент Укрінформу.*

*“Щоб підтримувати Європу пристосованою до сучасного світу, який схильний до
конфліктів, нам також необхідно збільшити можливості реагування на кризові ситуації.
Для цього ми маємо стати більш професійними і швидкими в європейських місіях. Засобом
для цього є створення “Європейського експертного центру з врегулювання цивільних криз”, –
заявив Маас.*

*За його словами, центр покликаний як постачальник послуг оперативно сприяти
управлінню цивільними кризами. Він повинен допомагати створити спільне розуміння у
випадках, коли різні країни мають різні концепції і методи роботи в рамках місії. У Берліні
переконані, що вплив ЄС у багатьох кризах залежить головним чином від єдності
співдружності.*

*Міністр навів приклади роботи діючих місій – зокрема, щодо допомоги цивільних
експертів і поліцейських в Україні в рамках місії ЄС з надання сприяння в реформуванні
громадянського сектора безпеки (EUAM), які навчають українських колег сучасним
методам деескалації під час проведення демонстрацій. У місії беруть участь експерти зі
Швеції, Італії, Португалії, Румунії та Німеччини.*

*На думку глави німецької дипломатії, підвищити здатність ЄС реагувати на кризи
можуть також так звані пілоти стабілізації. Коли відбувається ескалація політичного
конфлікту, ЄС повинен бути спроможним надати невелику, високомобільну розвідувальну
одиницю. “Пілот стабілізації” може екстрено прибути на територію конфлікту, щоб
швидко надати першу ситуаційну картину того, що відбувається, для ЄС. Такий підхід
може стати ядром для майбутньої місії єдиної політики оборони і безпеки або для
використання інструментів Європейської Комісії, вважає міністр.*

*Це ж стосується і роботи в Раді Безпеки ООН, непостійним членом якого
Німеччина буде, починаючи з 1 січня 2019 року. Девізом ФРН в цьому органі на 2 роки буде
“Запобігати кризи, управляти конфліктами, сприяти миру”.*

*Підсумовуючи, Маас зазначив, що мир і безпека постали сьогодні перед обличчям
таких загроз, яких давно вже не відчували. Серед загроз він назвав “вихід з міжнародних
угод навіть найближчих союзників, аж до порушень міжнародного права з боку Росії,
нашого великого сусіда; тема України, незаконна анексія Криму, всі питання, конфлікти,
кризи, які зберігаються до сьогоднішнього дня”. (Маас пропонує “пілотів стабілізації” для
кращого реагування на кризи в Європі, 2018)*

Однак нам варто звернути увагу на той факт, що в цьому випадку запропоновано
вирішення проблеми за традиціями статичних, тобто минулих підходів, масштабів, а
головне інструментів та технологій управлінського моделювання. Цього, очевидно, вже
замало навіть з огляду на те, що Німеччина не бачить геостратегічного виклику всій
цивілізованій Європі в побудові інфраструктурного об’єкту Nord Stream 2, про що
довго і наполегливо їм доводять Україна, США, Польща та інші країни ЄС.

Подібні проблеми вже перетворюються в потоково-динамічні агресії інформаційного (мовного) занурення в практики глобального гібридного тероризму в парадигмі тотального цинізму. Для цього задіюються максимально можливі ресурси і потенціали ЗМІ, ЗМК, комунікативні можливості на рівні політичного і економічного істеблішменту та дипломатичного корпусу тощо.

Центр аналізу, прогнозування та стратегії (CAPS), що знаходиться у віданні Міністерства Європи та закордонних справ Франції, та Інститут стратегічних досліджень

(IRSEM), який працює на Міністерства збройних сил Франції у 2018 році провели спільне дослідження “Маніпуляції інформацією. Виклик для наших демократій”. У цій роботі, яка охопила двадцять країн і три міжнародні організації (ОБСЄ, НАТО, ЄС), дослідники дійшли, зокрема, висновку, що “Кремль “воєнізував” чотири сфери: традиційні ЗМІ та соціальні мережі, ідеологію та культуру, злочинність та корупцію, а також енергетику” (Малинка, 2018).

Аналітики CAPS і IRSEM зазначають також, що новим глобальним явищем стали методики контролю суспільства, розроблені в Росії та Китаї. В основі лежить принцип маніпулювання інформацією для зміцнення влади.

Одну з таких технологій – тролінг – дослідники визначають як “державне використання цілеспрямованих кампаній ненависті і Інтернет-погроз, щоб залякати людей і примусити їх мовчати...” (Manipulation of Information. A Challenge for Our Democracies, 2018).

Глобальний гібридний тероризм, апологетом якого виступає путінський режим, нині діє не лише і не стільки у вимірах етики чи естетики людської поведінки, а в масштабах політичних устроїв і країн (групи країн).

Це ми частково бачимо на прикладі біженців із країн Азії і Африки, яких мотивують технологічним мемом-закликом спонукання на кшталт “жити в Європі як білі люди” чи просто брутально примушують до переселення бомбовими ударами та хімічними атаками, як це відбувається, наприклад, в Сирії. Наприкінці 2018 року в ООН ввели в практику міжнародної цивілізованої спільноти спільну (необов’язкову) відповідальність за долю біженців і мігрантів у вигляді Глобальної угоди про біженців (Держави досягли історичної угоди для біженців та зобов’язались до більш ефективної та більш справедливої відповіді, 2018).

Широке застосування блокчейнових технологічних рішень як криптокультурних можливостей в глобальних потокових комунікаціях доводить, що “гібридні загрози” – як геополітична категорія – це термін з далекого минулого. Причому з минулого не за часом, а за якостями зміни парадигми життя і взаємин на рівні людини-громади-нації-цивілізації тощо.

Ще 5–7 років тому геополітичні статуси публічно-дипломатичного позиціонування на міжнародній арені не мали тієї ваги і уваги, як нині. Їх не так легко було змінити гібридними (немілітарними) засобами впливу, однак цей напрям діяльності гібридного глобального тероризму не фіксувався безпековими структурами провідних країн світу.

Нинішні динаміки, масштаби та засоби геостратегічних ситуативно-геопозиційних полігонів, майданчиків, практик і середовищ активних різноформатних та гібридно-месіанських агресій набули якості світової загрози, передусім, в соціолінгвістичному та мовно-концептосферному вимірах. Вони знищують парадигму миру як глобальної статичної даності з часів завершення Другої світової війни практично щоденно. Пояснюється це тим, що в геостратегічних динаміках постійно працюють реалії ситуативних стратегій. Вони оперують викликами як інструментом враження через широкий діапазон ризиків-версій, які постають у вигляді мультиформатної палітри загроз-вражень. Тобто маємо процес не фіксованого результату-факту одномоментного знищення, а парадигми постійних різнофакторних та різношвидкісних ушкоджень-уражень, за допомогою яких досягається домінування в динаміках геостратегічних композицій-статусів та гіпердинаміках геостратегічної публічної присутності (включеності) і задіяності. Вони ж, своєю чергою, дають подовжений ефект результату-процесу на противагу короткому факту-статусу однозначної перемоги чи катастрофи.

Можна стверджувати, що цей феномен різномасштабного та різношвидкісного втримання публічної, суспільної та цивілізаційної уваги є креативно-комунікаційною технологією динамічного одночасного різновекторного моделювання, модерування та маніпулювання публічною, суспільною та глобальною увагою. Відбувається це на геостратегічно-національному та особистісно-індивідуальному рівнях. Таке модерування/маніпулювання виходить за межі лінійно-логічної парадигми впливу на свідомість. Воно перетворюється на процес і явище домінування в креативно-емоційній сфері (середовищі), яка визначає подальшу національну та особистісну ідентифікацію. Іншими словами, відбувається занурення у світ альтернативної реальності соціолінгвістичним та мовно-криптокультурним інструментарієм. А це є джерелом безкінечної капіталізації мілітарно-силових креативних, культурних, конфесійних, антропологічних динамік враження/ушкодження як постійного процесу геостратегічного мистецтва тотального домінування в нав'язаній геостратегічній “моді” виживання. Тоді брутально заперечується людське щастя чи мрія як факт і можливість. Таким чином, остаточно може бути вироблений (повернутий) тренд поклоніння сильному, що діятиме як антидот міжнародному праву і гуманістично-ліберальній демократії в умовах глобалізації.

Міжнародно-визнаний на дипломатичному і безпековому рівні термін/категорія “гібридні загрози” досить вразливий тому, що за основу взяте парасолькове визначення, яке не вказує на суть проблеми. За темпами сучасних агресій загроза – це вже стан нищення. До того ж, часто “гібридна загроза” – це фіксація проблеми в стані катастрофи, а точніше діючої агресії, і то лише частково, коли вона легалізована. Хоча навіть публічна легалізація здебільшого є елементом технології приховування дійсної зони нищення. Воно відбувається через москітну кількість уражень-нищень, однак не стільки фізичного стану, як отруєнь духовно-ментального здоров'я людини, громади, етносу, покоління, країни. Цей процес супроводжується апатією, втратою сенсу життя, цинічністю, маніакальним егоїзмом, гіпернарцисизмом, етнічно-націоналістичним дурманом унікальності, суїцидальністю як виходом із проблеми тощо.

Таке ураження-нищення – безкінечно довгий процес. Він кардинально відрізняється від звичних практик традиційних конвенційних війн, які завжди велися заради творення нового миру на вигідних переможцю умовах. В цьому ж випадку агресор застосовує тактику ментального ураження-нищення як стратегію, місію і сенс, які мають на меті ліквідацію національних перспектив всередині країни і державного майбуття на міжнародній арені.

Стратегія апологетів гібридного глобального тероризму виключає будь-яке розуміння остаточного миру-договору, миру-компромісу і навіть миру-перемоги як капітуляції. Саме такі категорії, як “гібридні загрози” “гібридні агресії”, “військові конфлікти”, оперують ознакою “національний”, “регіональний”, “континентальний” як форматом, що утилізує реальність та сучасність глобальних процесів-викликів, процесів-ризиків цивілізаційного масштабу. Переведення проблеми на національний чи континентальний рівень применшує колективну планетарну відповідальність за допущення такої напруги у палітрі глобальних викликів та динаміки масштабних ризиків.

Процеси різноформатних ушкоджень-нищень слід розглядати як версії-виклики в палітрі модельованих ризиків за рахунок феномену комунікаційно-контентного цугцвангу. На практиці нестача часу та досить часто відсутність професійної підготовки призводить лише до симетричної протидії прямим агресіям. У цьому випадку, зазвичай, не враховуються приховані та різношвидкісні комунікаційно-контентні дії ворога, що, своєю чергою, посилює ефект такої агресії. Наразі це є надзвичайною проблемою нинішнього протистояння путінському режиму в інформаційному просторі.

Перспектива є оптимістичнішою. З розвитком квантових технологій відійде в минуле така глобальна проблема, як кіберзахист. Захищеність мереж та інформації набуде аксіоматичності за умовчанням. Натомість сформулюються такі умови для версійної парадигми комунікаційно-контентного дизайну в квантових динаміках абсолютних можливостей дії, коли ці дії не потребуватимуть імітацій, маніпуляцій, злочинів і будуть, переважно, синергетичні в ноосферних вимірах ціннісних горизонтів. Комунікаційно-контентна діяльність стане суттю всього терміну людського життя, про що, власне, і свідчив свого часу В. Вернадський у своїх працях про ноосферу. Тобто комунікаційно-контентні формати подачі усвідомленого людиною публічного дизайну потоково-динамічної привселюдності стануть мистецькою ареною глобальної людяності.

Протистояння агресору через мовні потенціали

Мовна концептосфера сучасної України стоїть на передовій цивілізаційного двобою із неоварварством колективного путінізму. Агресор за допомогою цифрових засобів акумулює багаторівневі зусилля прямого брутального насилля, примушення, шантажу та цькування і, водночас, у технологічно-креативних масштабах використовує мобілізацію власного населення та мешканців ближнього зарубіжжя в парадигмі “русского міра”. Термін-категорія “рускій мір” застосовується в ролі інструменту поширення мовно-суспільної геостратегічної експансистської стратегії.

Вона цілком логічно вписується в масштабну геостратегічну кремлівську місію з глобальної мобілізації обездолених народів РФ та міжнародних сателітів Кремля через міфи, традиції, засоби і сучасні технології гібридно-месіанських агресій. Цим досягається поширення і поглиблення реальних станів ненависті в середовищі визначених суспільств для утвердження та домінування дипломатично-геостратегічного дискурсу у світі – “руссофобіє” (щось на кшталт альтернативи поняттю “антисемітизм”).

Можна стверджувати, що саме контентно-креативний тренд “руссофобіє” в парадигмі комунікаційно-контентної безпеки путінці перетворили в сучасну версію контентного блокчейну. Вони штучно втримують цей тренд, особливо там, де цих рецидивів немає, і технологічно втягують в орбіту цієї цивілізаційної пошесті всіх, хто має найвіддаленіший зв’язок із імперською Росією, СРСР, РФ чи знаходиться на території пострадянських держав або країн колишнього Варшавського Договору.

Сьогодні цей тренд логічно ув’язується із історичними підвалинами існування на теренах цієї імперії російського тоталітаризму, який зі свого боку різноманітними засобами підживлює цю парадигму.

Логіка путінців полягає в тому, що їм вкрай потрібне зовнішнє єднання всього, що навіть віддалено пов’язане із мемом “рускій”. Таким чином вони планують панувати на всіх просторах слов’янзму і православності. Зараз кремлівські технологи замахнулися навіть на християнство; кадебістсько-номенлатурна організація, яка в “миру” зветься УПЦ МП, дійшла до публічного твердження, що тільки православ’я представляє християнство у світі, бо все інше – це ересь.

Інша парадигма путіністів в царині мови і суспільства – це творення геополітичної корпорації загальнодержавного характеру, де відсутній третій сектор, тобто суспільство як таке (Шушарин Д., 2018). У цій корпорації всі інструменти суспільної самоідентифікації та суспільної ініціативи заведені лише в регламенти і алгоритми державно-корпоративної дії. Сама ж елементна база демократії є імітаційною і досить ефективною як антицивілізаційний інструментарій державної корпорації (політичного режиму), який на міжнародній арені доводить всім, що в путінській РФ нібито є право, правопорядок, свободи, права громадянина і народу. Те, що це бугафорія і чистої води

брехня, нині відомо всім, але на політико-дипломатичному рівні світові гравці воліють наразі дотримуватися усталених правил і міжнародних традицій минулого. Протистояння з путінським режимом, зокрема в Європі, зведено до створення організацій і установ, які основною ціллю вбачають фіксацію-роз'яснення таких кремлівських явищ, як "постправада" та "фейк". Те, що ці явища підсилюють мовне домінування колективного путінізму (автократично-тоталітарних політичних режимів) в боротьбі із горизонтами мовного розмаїттям сучасного глобалізованого світу, наразі не враховується.

Викликом і місією сучасності постають середовища поєднаних мовних концептосфер та темпо-ритміки лінгвістичних традицій і реалій в горизонтах соціумної енергетики, де комунікаційно-контентні потоки мають рівні і специфіки. Вони орієнтуються не на монополії посад і статусів, а на різні горизонти динамічної публічності суспільного життя із своїми швидкостями споживання контентних потоків та розмаїттям ментально-духовної специфіки комунікаційно-контентного дизайну.

Для посилення протистояння глобальному агресору в мовній царині нами вбачаються доцільними такі наукові дослідження, зокрема в сучасній геостратегічній безпековій сфері:

- вивчення змінних трендів феномену публічного негативу і позитиву в суспільно-державних та міжнародно-геостратегічних статиках і динаміках;
- формування термінологічних рядів комунікаційно-контентної безпеки суспільства і цивілізації глобалізованого світу;
- впливи алгоритмів, регламентів, експертиз, форматів, сервісів, інфраструктурно-організаційних рішень комунікаційно-контентного дизайну на розширення можливостей застосування мовних потенціалів у світі.

Висновки

Україна є очевидним цивілізаційним полігоном для розуміння сучасних викликів національного масштабу через планетарний масштаб глобалізації в геостратегічних фіксаціях дипломатично-публічних композицій стану людства загалом на цей час. Це твердження, отримане в результаті дослідження публічних процесів, які відбуваються в державі, за її межами і мають відображення в інформаційному просторі, може слугувати вихідною точкою для формування нових підходів до системи колективної міжнародної безпеки. Ініціатива щодо творення такої системи повинна виходити, насамперед, від України.

У зв'язку з цим автори статті звертають увагу на необхідність подальшого дослідження таких мовних (соціолінгвістичних) аспектів, як осучаснення парадигми застосування потенціалу публічного негативу і позитиву на рівні суспільно-політичних та міждержавних відносин, законодавче закріплення на міжнародному рівні термінології (термінологічних систем) та категоріальних рядів комунікаційно-контентної безпеки та менеджменту, інфраструктурно-сервісне забезпечення застосування різновидів комунікаційно-контентного дизайну тощо.

Сучасна лінгвістична категоризація стає нормою та життєво важливою необхідністю реальних геостратегічних дискурсів безпекового характеру. Для того, щоб об'єктивно сприймати та усвідомлено оцінювати світові процеси, необхідно, передусім, розуміти їхню сутність. А це можливо завдяки єдиній термінології.

Соціолінгвістичні школи та практикуми фіксації, розуміння та бачення публічних викликів, ризиків та загроз є визначальними для потоково-динамічної публічності в масштабах комунікаційно-контентних небезпек національного та цивілізаційного розвитку простору миру та щастя. Тому запропоновані авторами попередні результати

досліджень мовних (комунікаційно-контентних та соціолінгвістичних) аспектів для формування єдиних підходів до системи міжнародної колективної безпеки є актуальними як у теоретико-методологічному, так і в практично-тренінговому плані.

Список покликань

Ажнюк Б.М., 2017. Мовна політика як чинник національної безпеки. *Матеріали Міжнародного форуму з кризовості комунікацій “Контентно-потоківі моделі як тактичні інструменти комунікаційно-контентної безпеки”*. Київ, Україна, 22–23 травня 2017. Київ: Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Більше 60% структур Генштабу ЗСУ перейшли на стандарти НАТО, 2018. *Інформаційне агентство Інтерфакс-Україна*. [online]. Доступно: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/500790.html> [Дата звернення: 23 квітня 2018]

Горбулін, В. П., 2017. *Світова гібридна війна: український фронт : монографія.*/ за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД.

Гольдін, Іан та Магга, Роберт, 2019. Рік дій. *Газета “День”*. №2, 2019. [online]. Доступно: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/tik-di-y> [Дата звернення: 9 січня 2019]

Губар, Олена, 2018. Макрон “жовтим жилетам”: Ви маєте рацію. *DW*. [online]. Доступ: <https://p.dw.com/p/3ATE9> [Дата звернення: 21 грудня 2018]

Дзюба, Іван, 2011. *Нагнітання мороку: від чорносотенців ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.* Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”.

Держави досягли історичної угоди для біженців та зобов’язались до більш ефективної та більш справедливої відповіді, 2018. *Сайт Агентства ООН у справах біженців*. [online]. Доступно: <https://www.unhcr.org/ua/14161-держави-досягли-історичної-угоди-для.html> [Дата звернення: 19 грудня 2018]

Недюха, М. та Михайлич, О., 2006. Ідеологія як критерій класифікації політичних партій. *Політичний менеджмент*, 2, с. 51.

Любовець, Г. В. та Король, В. Г., 2018. *Комунікаційно-контентна безпека: проблематика, підходи, становлення: монографія*. Дніпро: Середняк Т. К.

Маас пропонує “пілотів стабілізації” для кращого реагування на кризи в Європі, 2018. *Укрінформ*. [online]. Доступно: www.ukrinform.ua/rubric-world/2554476-maas-proponue-pilotiv-stabilizacii-dla-krasogo-reaguvannya-es-na-krizi-u-sviti.html [Дата звернення: 8 жовтня 2018]

Малинка, Володимир. Російська пропаганда використовує методи КДБ, – французьке дослідження, 2018. *Detector.media*. [online]. Доступно: https://ms.detector.media/monitoring/advoca-cy_and_influence/rosijska_propaganda_vikoristovue_metodi_kgb_frantsuzke_doslidzhennya/ [Дата звернення: 7 жовтня 2018]

Manipulation of Information. A Challenge for Our Democracies, 2018. [online]. Доступно: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf. [Дата звернення: 20 грудня 2018]

Масенко, Лариса, 2016. Українська мова як фактор національної безпеки. *Журнал “Мова: класичне – модерне – постмодерне”*, [online] 2, с. 6. Доступно: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11413> [Дата звернення: 5 листопада 2018]

Може тривати десятки років: генерал НАТО назвав головне завдання для ЗСУ, 2018. [online]. Доступно: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/mozhet-zanyat-desyatki-let-general-nato-nazval-glavnuyu-zadachu-dlya-vs-u-1132921.html> [Дата звернення: 8 червня 2018]

Назар, Ярослав, 2016. Френсіс Фукуяма: Ви не самі. Люди у світі стежать за вами. *BBC*, [online]. Доступно: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/08/160825_fukuyama_ie_sx [Дата звернення: 12 вересня 2018]

Про національну безпеку України, 2018. *Законодавство України*, [online]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> [Дата звернення: 10 жовтня 2018]

Thompson Flora. Salisbury church hosts ‘From Russia With Love’ concert months after Sergei Skripal nerve agent attack, 2018. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/salisbury-church-russia-with-love-sergei-skripal-novichok-death-concert-a8570001.html>

Шушарин Д., 2018. *Русский тоталитаризм: свобода здесь и сейчас*. Д. Шушарин. – Москва: Издательские решения.

References

Azhniuk B.M., 2017. Language policy as a factor of national security. Materials of the International Forum “Crisis in Communications: communications and content security in times of the Kremlin’s ‘messianic-based’ hybrid warfare and aggression”. Kyiv, Ukraine, 22-23 may 2017. Kyiv: Military Institute, T. Shevchenko Kyiv National University. (In Ukrainian)

More than 60% of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine structures reorganized to the NATO standards. *Interfax-Ukraine News Agency*. [online]. Available at: <<https://ua.interfax.com.ua/news/general/500790.html>> [Accessed: 23 april 2018].

Horbulin, V. P., 2017. *The World Hybrid War: Ukrainian Front: monograph abridged and translated from Ukrainian*. Kyiv: NISD.

Goldin, Ian and Muggah, Robert, 2019. Year of action. Newspaper “Day”, 2, 2019. [online]. Available at: <<https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/rik-diy>> [Accessed: 09 yanuary 2019].

Hubar O., 2018. Markon to “yellow waistcoats”: You’re right. *DW*. [online]. Available at: <<https://p.dw.com/p/3ATE9>> [Accessed: 21 december 2018].

Dzuba I., 2011. *Injection of the darkness: from the Black Hundreds of XX century to Ukrainianophobes at the beginning of the XXI century*. Kyiv: Vydavnychy dim “Kyievo-Mohylanska academia” (In Ukrainian)

States have reached a historic Refugee Agreement and committed to a more effective and equitable response, 2018. *The UN Refugee Agency*. [online]. Available at: <<https://www.unhcr.org/ua/14161-derzhavi-dosyagly-istorichnoi-ugodi-dlya.html>> [Accessed: 19 december 2018].

Neduha M., Myhailych O., 2006. Ideology as a criterion for the political parties classification. *Political Management*, 2, s. 51. (In Ukrainian)

Liubovets H.V., Korol V.H., 2018. *Communication-and-Content Security: Problems, Approaches, Formation: Monograph*. Dnipro: Serednyak T.K. (In Ukrainian)

Maas offers “stabilization pilots” for better crises response in Europe, 2018. *Ukrinform*. [online]. Available at: <www.ukrinform.ua/rubric-world/2554476-maas-proponue-pilotiv-stabilizacii-dla-krasogoreaguvanna-es-na-krizi-u-sviti.html> [Accessed: 08 october 2018].

Malinka V. Russian propaganda uses KGB methods, –French research, 2018. *Detector. media*. [online]. Available at: <https://ms.detector.media/monitoring/advocacy_and_influence/rosiyska_propagan_da_vikoristovue_metodi_kgb_frantsuzke_doslidzhennya> [Accessed: 07 october 2018].

Manipulation of Information. A Challenge for Our Democracies, 2018. [online]. Available at: <https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf> [Accessed: 20 december 2018].

Masenko L., 2016. Ukrainian language as a national security factor. Journal “Language: classic – modern – postmodern”, [online] 2, p. 6. Available at: <<http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11413>> [Accessed: 05 november 2018].

It may take dozens of years: NATO General defined the main task for the Ukrainian Armed Forces, 2018. [online]. Available at: <<https://ukr.segodnya.ua/ukraine/mozhet-zanyat-desyatki-let-general-nato-nazval-glavnuyu-zadachu-dlya-vsu--1132921.html>> [Accessed: 08 yune 2018].

Nazar Ya., 2016. Francis Fukuyama: You’re not alone. People in the world are watching you. *BBC*, [online].]. Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/08/160825_fukuyama_ie_sx> [Accessed: 12 september 2018].

National security Act, 2018. *Legislation of Ukraine*, [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>> [Accessed: 10 october 2018].

Thompson Flora. Salisbury church hosts ‘From Russia With Love’ concert months after Sergei Skripal nerve agent attack, 2018. [online]. Available at: <<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/salisbury-church-russia-with-love-sergei-skripal-novichok-death-concert-a8570001.html>> [Accessed: 10 october 2018].

Shusharin D., 2018. *The Russian Totalitarianism. Freedom here and now*. Moscow: Izdatelskiye resheniya. (In Russian)

**LANGUAGE POTENTIALS AS A CIVILIZATION BASIS OF A COMMUNICATION-
AND-CONTENT RESISTANCE AGAINST AGRESSOR****Hryhorii LIUBOVETS***Kyiv National Taras Shevchenko University
Research Center of the Military Institute
bmv0662@i.ua***Valerii KOROL***Kyiv National Taras Shevchenko University
Research Center of the Military Institute
valkor2005@ukr.net*

Background. The use of the national language in Ukraine during the active confrontation with its eternal enemy (Russian imperial regime) in current conditions is gaining importance and requires a higher level of national security.

Russian aggressions against Ukraine is largely carried out by means of Russian language. Moreover, for this purpose Kremlin applies creative approaches and mechanisms (technologies).

Purpose. The authors show the possibilities of the communication-and-content potential of the Ukrainian language in confrontation with the global hybrid aggressor – the Putin’s regime of the Russian Federation.

Results. The result proves the necessity of legislative fixing of the constitutional category of national language, fixing clear and modern terminology in the National Language Development Strategy.

Current scale of the geostrategic polygons and means of hybrid-messianic aggression of the Putin regime have got the quality of the global threat, in sociolinguistic and linguistic-conceptual dimensions.

Ukraine is an obvious polygon (shooting range) of Russian hybrid aggression with wide application of language opportunities (technologies). Therefore, improvement of the linguistic (content) aspects (means) of our resistance against Kremlin has to be in the focus of Ukraine, Europe and other world efforts.

Key words: language, hybrid-messianic aggression, information space, communication-and-content potential, values.

Стаття надійшла до редколегії 14 вересня 2018 року
Прийнята до друку 6 листопада 2018 року